

betydeligt ressourcespild og utilfredshed hos brugerne, som ikke føler, at det politisk normbestemte udbud tilfredsstiller brugerens konkrete behov.

Decentraliseringen fremmes ved at give større og mere direkte valgfrihed til de enkelte borgere, der frit skal kunne vælge mellem de forskellige serviceydelser og serviceinstitutioner, der findes i offentligt regi.

Som det er i øjeblikket, er det væsentligste problem i den offentlige sektor, at det offentlige ikke indretter sig efter borgernes ønsker, men efter deres handlinger. Politikere og embedsmænd i det offentlige system er som oftest modstandere af at føre magten og beslutningerne nedad i det politiske system. Funktioner er i en begrænset udstrækning blevet ført ned i systemet i de senere år, men kontrollen og beslutningsansvaret er blevet hos de oprindelige myndigheder. Derved er det eksisterende bureaukrati blevet fastholdt og i mange tilfælde yderligere udbygget. Administrationen bliver ikke aflastet, og de lokale initiativer er hidtil blevet hæmmet af det bureaukratiske system, hvor ansøgninger og bekendtgørelser hober sig op. Kernen i ægte decentralisering er, at både myndighed, initiativret, finansieringsansvar og kontrolansvar flyttes ned i systemet til det lavest mulige niveau.

Det betyder selvfølgelig, at politikere og embedsmænd mister magt – det er ingen hemmelighed – og spørgsmålet er derfor dybest set, om politikerne har mod til at slippe friheden løs.

Service, fleksibiliteten og kvaliteten af de offentlige serviceydelser vil uden tvivl stige som en følge af de markedsmekanismer, hvor forbrugere, der vælger mellem flere alternativer, vil vælge det bedste til den laveste omkostning, hvad enten den er »gratis« eller brugerbetalt. Der slippes hermed en tiger løs i det offentlige system, som meget vel kan betyde en revolution af måden, den offentlige sektor virker på. De offentlige institutioner vil hermed også i længden være tjent med, at der indføres konkurrencelignende vilkår i den offentlige sektor, når incitamentet til at levere bedre og hurtigere service fremmes.

Samtidig er det hævet over enhver tvivl, at hvis disse beslutningsforslags intentioner føres ud i livet, vil der blive tale om mulighed for dels store besparelser i de offentlige institutionsomkostninger og dels samtidig mulighed for en langt mere effektiv udnyttelse af ressourcerne i systemet, igen til fremme af kvaliteten, der tilbydes borgerne. Dybest set kan ingen vel være imod en sådan opstramning af den offentlige sektor. Hvorfor ikke sikre, at alle ressourcer udnyttes optimalt?

Fordele for borgerne er indlysende. For det første bliver det gennemsnitlige serviceniveau i den of-

fentlige sektor forbedret som helhed, hvilket naturligvis også smitter af på brugerne af systemet. For det andet får borgerne selv den afgørende bestemmelse over, hvordan de individuelle behov opfyldes af de offentligt leverede ydelser. Med andre ord gives de menneskelige rettigheder tilbage til borgerne, der ikke længere er underlagt de offentlige myndigheders tilfældige og formynderiske behandling af borgerne. Staten og det offentlige vil dermed være på vej tilbage til det udgangspunkt, hvor den er skabt til hjælp og som middel for borgerne, og ikke som det i en lang årrække har været: at borgerne er midler i det offentlige tilfældige forvaltning.

Især inden for uddannelsessystemet, børnepasningen, ældreforsorgen og sundhedsvæsenet er der umiddelbart udstrakt mulighed for at liberalisere adgangen til frit institutionsvalg.

Uddannelsessektoren

Det danske skolesystem har i de sidste ti år gennemgået en mængde forsøg og eksperimenter af pædagogisk art. Uddannelsessektoren er i samme periode blevet mere og mere statsstyret, og dermed er de enkelte skolers indflydelse faldet væsentligt. Samtidig er elevernes og forældrenes indflydelse blevet minimeret. Selv om der for folkeskolen er indført skolebestyrelser og andre småjusteringer, er det stadig den offentlige sektor, som meget stramt definerer, hvilken boldbane der spilles på. For stort set resten af uddannelsessektoren diskutere man overhovedet ikke kundernes (elevernes og de studerendes) ønsker og behov.

En udbredt opfattelse blandt brugerne af det danske uddannelsessystem er, at de fleste ændringer i stedet for at føre læreanstalten ud til brugerne har betydet, at uddannelsessystemet har fjernet sig mere og mere fra brugernes ønsker, og at niveauet er for lavt. Det er ikke formålstjenligt, at politikere og embedsmandsvældet skal eksperimentere med uddannelsernes indhold og metoder, uden at brugerne har noget af betydning at sige i forbindelse med denne proces. De bjerge af rapporter og de eksperimenter, der er gennemført inden for uddannelsessektoren de sidste mange år, er sket på den offentlige sektors og politikernes præmisser. Det er herfra, man har defineret problemstillingerne, og det er herfra, man har givet bud på problemløsningerne.

Hvorfor har ingen rapport eller kommissionsredøgørelse foreslået at lade forbrugersuveræniteten afgøre spørgsmålet om, hvordan uddannelsessektoren skal udvikle sig? Det er jo dog trods alt således, at